

Năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ ở các Trường Sĩ quan Quân đội hiện nay

Lê Quang Hòa*

*ThS, Học viên Lớp Dự khóa NCS 2023, Hệ 5, Học viện Chính trị

Received: 16/12/2022; Accepted: 22/12/2022; Published :

Abstract: *Young instructors' pedagogical competence is a combination of pedagogical qualities that meet the requirements of pedagogical activity, ensuring that the activity is proficient and highly effective. It plays an important role in improving the quality of teaching staff in the whole school, meeting the requirement of "fundamental and comprehensive reform of education" in military officer schools.*

Keywords: *Competency of pedagogy, young lecturer, develop learner capacity, military officer school.*

1. Mở đầu

Năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ là tổng hợp những phẩm chất của nhà sư phạm đáp ứng với yêu cầu của hoạt động sư phạm, bảo đảm cho hoạt động ấy nhanh chóng thành thạo và đạt hiệu quả cao. Năng lực thực hành sư phạm của giảng viên giữ vị trí, vai trò quan trọng đặc biệt trong hoạt động nghề nghiệp của mỗi giảng viên. Bởi lẽ, giáo dục không có nghĩa vụ sáng tạo ra cái mới với tư cách là cái đầu tiên có trong lịch sử, giáo dục là quá trình sáng tạo lại cái đã được lịch sử sáng tạo. Song vẫn đề luôn luôn đòi hỏi ở người thầy là khả năng sáng tạo trong cách dạy học và giáo dục, muốn vậy đội ngũ giảng viên nói chung, giảng viên trẻ nói riêng phải không ngừng nâng cao năng lực thực hành sư phạm để có thể đáp ứng yêu cầu phát triển năng lực người học.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Những vấn đề lý luận cơ bản về năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ

Năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội là tổng hợp các phẩm chất của người giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội đáp ứng với yêu cầu vận dụng kiến thức, kỹ năng vào giải quyết những nhiệm vụ dạy học ở các trường sĩ quan, bảo đảm cho hoạt động thực hành sư phạm đạt hiệu quả cao nhất. Năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội được cấu thành từ các yếu tố sau:

2.1.1. Tri thức về nghề nghiệp sư phạm

Tri thức về nghề nghiệp sư phạm là sự hiểu biết về đối tượng thỏa mãn nhu cầu hoạt động nghề nghiệp của giảng viên trẻ trong lĩnh vực quân sự, mà cụ thể là nghề nghiệp sư phạm. Giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội trước hết phải có tri thức về nghề

ng nghiệp sư phạm nói chung như: tri thức khoa học chung về tự nhiên, xã hội và con người; tri thức khoa học thuộc lĩnh vực chuyên ngành giảng dạy; tri thức về lý luận dạy học đại học; tri thức về triết lý giáo dục; tri thức về người học; tri thức về kỹ năng hoạt động nghề nghiệp sư phạm... Ngoài ra giảng viên trẻ còn phải có kiến thức chuyên sâu về kỹ thuật, nghiệp vụ; hiểu biết về chiến thuật binh chủng hợp thành; hiểu biết về công tác quản lý, chỉ huy, huấn luyện bộ đội ở các đơn vị cơ sở...

2.1.2. Tình cảm nghề nghiệp sư phạm

Tình cảm nghề nghiệp sư phạm là thái độ, cảm xúc của giảng viên trẻ đối với nghề nghiệp sư phạm; là sự thể hiện thái độ tích cực bền vững hay không bền vững đối với nghề nghiệp sư phạm ở các trường sĩ quan quân đội. Khi người giảng viên trẻ có được tình cảm nghề nghiệp sư phạm đồng nghĩa với việc họ không chỉ chấp nhận những nội dung kiến thức trên mỗi nội dung giảng dạy qua sách vở, nó còn chứa đựng cả yếu tố cảm xúc tạo nên động lực thôi thúc mạnh mẽ đối với giảng viên trẻ say sưa, quyết tâm rèn luyện, nâng cao trình độ chuyên môn, khẳng định vị trí của bản thân trước học viên và trước đồng nghiệp.

2.1.3. Phẩm chất ý chí thích ứng với hoạt động nghề nghiệp sư phạm

Phẩm chất ý chí thích ứng với hoạt động nghề nghiệp sư phạm là sự kết tinh của giảng viên trẻ trên cơ sở nhận thức những mục tiêu, lý tưởng cùng với mục đích rèn luyện, sự đánh giá đúng đắn điều kiện khách quan trong quá trình công tác và vận dụng khả năng ý thức cao. Mặt khác đó là hệ quả tất yếu của sự giác ngộ chính trị - tư tưởng sâu sắc, thể hiện những phẩm chất đạo đức cao quý dưới sự tác động của thể giới quan, sự chi phối của định hướng giá trị và quá trình rèn luyện liên tục trong môi trường quân sự.

2.1.4. Kỹ năng, kỹ xảo thực hành sư phạm

Kỹ năng, kỹ xảo thực hành sư phạm là yếu tố tác động mạnh mẽ đến sự hình thành năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ. Kỹ năng, kỹ xảo thực hành sư phạm bao gồm các kỹ năng, kỹ xảo chuyên môn như: kỹ năng, kỹ xảo gia công về mặt sư phạm của giảng viên đối với tài liệu học tập; kỹ năng phân tích, tổng hợp, hệ thống hóa kiến thức; kỹ năng, kỹ xảo sử dụng các phương pháp, phương tiện dạy học; kỹ năng, kỹ xảo đánh giá kết quả học tập của người học; kỹ năng, kỹ xảo trong tự học tập và nghiên cứu khoa học... Ngoài ra, đối với giảng viên trẻ còn phải có thêm các kỹ năng mềm như: kỹ năng tư duy sáng tạo; kỹ năng giải quyết vấn đề; kỹ năng xử lý tình huống sư phạm; kỹ năng quản lý thời gian; kỹ năng làm việc nhóm; kỹ năng ứng xử, giao tiếp sư phạm...

2.1.5. Tổ chất sư phạm

Tổ chất là tiền đề vật chất, tiềm năng ban đầu không thể thiếu trong sự phát triển năng lực nói chung, phát triển năng lực thực hành sư phạm nói riêng của giảng viên trẻ. Trong đó, những tố chất sư phạm nhất thiết phải có cho hoạt động thực hành sư phạm của giảng viên gồm: ngoại hình cân đối, sức khỏe tốt; hệ thần kinh cân bằng, linh hoạt; ngôn ngữ mạch lạc, giàu cảm xúc...

2.2. Giải pháp nâng cao năng lực thực hành sư phạm cho đội ngũ giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội hiện nay

2.2.1. Tăng cường giáo dục nhận thức, trách nhiệm của các lực lượng đối với việc nâng cao năng lực thực hành sư phạm của đội ngũ giảng viên trẻ

Đây là giải pháp có vai trò quan trọng hàng đầu bởi nó trực tiếp tác động đến cả đối tượng quản lý và chủ thể quản lý. Có nhận thức đúng mới có hành động đúng và thống nhất được hoạt động của các lực lượng, là cơ sở để phát huy tối đa vai trò của các lực lượng trong nâng cao năng lực thực hành sư phạm cho đội ngũ giảng viên trẻ.

Giáo dục nâng cao nhận thức cho các lực lượng trong việc nâng cao năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ. Nâng cao nhận thức về chức năng, nhiệm vụ của các cơ quan, Khoa giáo viên, làm cho các lực lượng nhận thức đúng trách nhiệm và quyền hạn của mình trong việc nâng cao năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ, nhận thấy rõ những yếu tố ảnh hưởng đến việc nâng cao năng lực thực hành sư phạm để phát huy những yếu tố thuận lợi, đồng thời khắc phục những trở ngại trong việc nâng cao

năng lực thực hành sư phạm cho giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội. Phát huy vai trò của các lực lượng trong việc nâng cao năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ như: tổ chức đảng các cấp, tổ chức chỉ huy các cấp, tổ chức quần chúng, các cơ quan chức năng có liên quan và đơn vị học viên. Các lực lượng làm công tác quản lý và đội ngũ giảng viên phải có sự phối hợp thực hiện theo chức trách, nhiệm vụ được phân công.

2.2.2. Đổi mới nội dung, hình thức tổ chức biên soạn kế hoạch giảng bài, bài giảng và hệ thống ngân hàng đề thi, đáp án đánh giá kết quả học tập đáp ứng chuẩn đầu ra

Đây là giải pháp thực thi điều kiện tiên quyết, là căn cứ để xây dựng chương trình môn học, xác định những nội dung và phương thức dạy học đối với mỗi một môn học từ đó góp phần quan trọng nâng cao năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ. Mỗi môn học trong chương trình đào tạo đều có chuẩn đầu ra môn học, có vai trò riêng và đảm nhiệm một phần trong chuẩn đầu ra đáp ứng mục tiêu đào tạo.

Chuẩn đầu ra đáp ứng mục tiêu đào tạo của môn học cần được cụ thể hóa và định lượng theo nội dung về kiến thức, kỹ năng, mức tự chủ và trách nhiệm; được triển khai và cụ thể hóa thành việc chuẩn hóa về nội dung trong biên soạn kế hoạch giảng bài, bài giảng và hệ thống ngân hàng đề thi, đáp án đánh giá kết quả học tập; được rà soát, điều chỉnh, bổ sung và hoàn thiện thường xuyên trên cơ sở yêu cầu thực tiễn sử dụng cán bộ của đơn vị cơ sở và phù hợp với yêu cầu chung của xã hội. Năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ phụ thuộc vào nhiều yếu tố, trong đó khâu biên soạn kế hoạch giảng bài, bài giảng có vai trò hết sức quan trọng. Do vậy, để nâng cao năng lực thực hành sư phạm cho giảng viên trẻ, đòi hỏi các nhà quản lý, các lực lượng sư phạm cần quan tâm đầy đủ, có hiệu quả các khâu, các bước trong quy trình thực hành sư phạm ở tất cả các hình thức tổ chức dạy học khác nhau.

2.2.3. Đẩy mạnh đổi mới phương pháp thực hành sư phạm gắn với tăng cường sử dụng các phương tiện kỹ thuật hiện đại của giảng viên trẻ

Đẩy mạnh đổi mới phương pháp thực hành sư phạm gắn với tăng cường sử dụng các phương tiện kỹ thuật hiện đại là vấn đề có ý nghĩa quyết định trực tiếp đến năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội. Đồng thời đây cũng là giải pháp, bước đi phản ánh năng lực lãnh

đạo, tổ chức thực hiện của Ban Giám hiệu, của các cơ quan chức năng và Khoa giáo viên trong công tác bồi dưỡng, phát triển, nâng cao năng lực thực hành sư phạm của đội ngũ giảng viên trẻ.

Theo kế hoạch đã xác định, hàng năm Nhà trường cần tổ chức tập huấn cho đội ngũ giảng viên vào đầu năm học và cấp khoa cần tổ chức tập huấn cho giảng viên khoa mình. Về nội dung cần tập trung vào những phát triển mới của khoa học, những đổi mới về phương pháp, hình thức tổ chức dạy học của các bộ môn; những đòi hỏi mới về phẩm chất, năng lực của người giáo viên trong nhà trường quân đội trong tình hình mới. Tổ chức các hội thảo khoa học chuyên môn cấp khoa, cấp trường; các lớp tập huấn về những thông tin tri thức mới, mở nhiều khóa học để bồi dưỡng kiến thức tâm lý học, giáo dục học tập trung vào nghiệp vụ sư phạm hướng đến tác động vào các yếu tố cấu thành năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ. Tiến hành có định kỳ việc mời những chuyên gia giáo dục, giảng viên có uy tín, giảng viên giỏi tham gia nói chuyện, tọa đàm với đội ngũ giảng viên để cung cấp thông tin tri thức mới, phương pháp thực hành sư phạm mới.

2.2.4. Phát huy vai trò của giảng viên trẻ trong nghiên cứu khoa học đáp ứng yêu cầu phát triển năng lực người học

Đây là việc làm hết sức cần thiết nhằm đẩy mạnh hoạt động nghiên cứu khoa học ở các Khoa giáo viên; đồng thời nghiên cứu khoa học đáp ứng yêu cầu phát triển năng lực người học trực tiếp góp phần nâng cao trình độ kiến thức cho giảng viên, góp phần nâng cao năng lực thực hành sư phạm cho giảng viên trẻ.

Giáo dục cho giảng viên trẻ nâng cao nhận thức, phát huy tính tích cực, tự giác rèn luyện kỹ năng nghiên cứu khoa học. Quá trình giáo dục, nâng cao nhận thức, cần khơi dậy và phát huy được tính tích cực, tự giác, độc lập sáng tạo của giảng viên trẻ trong rèn luyện kỹ năng nghiên cứu khoa học. Phát huy vai trò của đội ngũ cán bộ quản lý, giảng viên có thâm niên ở các khoa giáo viên trong quá trình tự rèn luyện kỹ năng nghiên cứu khoa học của giảng viên trẻ. Đội ngũ cán bộ Khoa, Bộ môn cần thường xuyên bám sát các hoạt động tự rèn luyện của giảng viên trẻ, để động viên kịp thời, đánh giá đúng kết quả rèn luyện kỹ năng nghiên cứu khoa học của mỗi giảng viên trẻ, để có biện pháp điều chỉnh phù hợp.

2.2.5. Thực hiện tốt công tác thanh tra, kiểm tra, đánh giá giảng viên trẻ của các trường sĩ quan quân

đội

Thanh tra, kiểm tra, đánh giá nhằm đánh giá chính xác chất lượng giảng dạy của giảng viên trẻ nói chung và năng lực thực hành sư phạm nói riêng. Từ đó giúp giảng viên trẻ nâng cao năng lực thực hành sư phạm, khuyến khích sự cố gắng của giảng viên trẻ đồng thời giúp các cấp quản lý sử dụng, bồi dưỡng, đãi ngộ họ một cách hợp lý.

Căn cứ vào kế hoạch công tác năm học, các cơ quan chức năng tiến hành xây dựng kế hoạch thanh tra, kiểm tra, đánh giá giảng viên trẻ của các trường sĩ quan quân đội. Kế hoạch thanh tra, kiểm tra, đánh giá phải đầy đủ các nội dung, đúng quy trình, phù hợp với tình hình thực tiễn giảng dạy của giảng viên trẻ. Việc xây dựng nội dung kiểm tra phải khoa học, cách thức tổ chức kiểm tra phải hợp lý, không gây căng thẳng cho người được kiểm tra, cần đảm bảo công khai, chính xác, công bằng khi thanh tra, kiểm tra, đánh giá giảng viên trẻ. Khi lựa chọn thành viên trong đoàn thanh tra, kiểm tra, đánh giá phải đủ về số lượng, đảm bảo về trình độ chuyên môn, có quyết định rõ ràng về quyền hạn, trách nhiệm của mỗi thành viên và công bố trước hội đồng sư phạm của Nhà trường.

3. Kết luận

Nâng cao năng lực thực hành sư phạm của giảng viên trẻ ở các trường sĩ quan quân đội là hoạt động có mục đích, có kế hoạch của các chủ thể giáo dục - đào tạo nhằm tạo sự chuyển biến đồng bộ, tích cực các hoạt động, các khâu, các bước trong toàn bộ tiến trình dạy học, qua đó giúp nâng cao năng lực người học. Nó có vai trò quan trọng góp phần nâng cao chất lượng đội ngũ giảng viên trong các trường sĩ quan quân đội, đáp ứng yêu cầu “đổi mới căn bản và toàn diện giáo dục” ở các trường; hòa nhập với hệ thống giáo dục quốc dân trong thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế về giáo dục.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2005), *Đề án đổi mới Giáo dục đại học Việt Nam giai đoạn 2006 - 2020*, Hà Nội.
2. Đảng Cộng sản Việt Nam (2021), *Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII*, Nxb. Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
3. Đảng ủy Quân sự Trung ương (2007), *Nghị quyết số 86/ NQ- ĐUQSTW*, Nxb. Quân đội nhân dân, Hà Nội.